

SLOVENSKI

Poročevalec

Direktor: Rudi Janžaba - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiska tiskarna Slovenskega poročevalca - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 3, telefon 55-22 do 55-24 - Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50/III, telefon 45-71 in 46-21 - Oglasi: oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 1, telefon 33-36 za ljubljanske naročnike 24-43 za zunanje 33-32 - Poštni predal št. 2 - Tek. račun NB 601-90231-4 - Mesečna naročnina 140 din

ILINDEN - svetilnik svobode makedonskega ljudstva

Samo leto dni nas še loči od dneva, ko bo makedonsko ljudstvo proslavljalo 50 letnico najsvetlejšega datuma v njegovi novejši zgodovini. Minilo bo 50 let od velike epopeje makedonskega ljudstva, ki se je na Ilinden (2. avgusta 1903. leta) dvignilo kot en moč v obrambo svojega narodnega dostojanstva za boljše življenje, svobodo in enakopravnost z drugimi balkanskimi narodi in drugimi narodi na svetu. In kolikor dlje smo od histega veličastnega zgodovinskega dogodka, toliko jasnejša je zavest vsakega Makedonca in poštenega državljanja naše domovine o veličini ilindenske vstaje. Zato se ta narodni praznik vsako leto po osvoboditvi vedno bolj veličastno in spontano proslavlja. Na ilindenskih proslavah sodeluje sleherni Makedonec iz najkrajnjih vasi in zaselka republike, kakor tudi vsak član narodnih manjšin, ki žive v Makedoniji.

Ilinden živi v srcu vseh Makedoncev kot dan, ki je simbol nezlojmljive voje tega trdovirga ljudstva za svobodo, neodvisnost in boljše življenje. Ta dan je v resnici dvojni praznik, ker povezuje dva važna zgodovinska dogodka makedonske zgodovine.

Pod vodstvom VMRO (notranja makedonska revolucionarna organizacija) in 30.000 orožnih upornikov, se je makedonsko ljudstvo tega vročega avgustovega dne dvignilo v oboroženi boj proti zasvoženemu dolgoletnemu zatiranju, za izvajanje svojih svetih pravic in človeškega dostojanstva in za dokončno stirmogavljenje turškega gospostva.

Pot do svobode je bila trnova. Ljudstvo je že pred ilindenom dvigalo vstaje, zlasti v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja, med katerimi so najbolj znane Kresnanska, Ohridska in druge, vendar se zaradi vmesavanja agentov sosednih držav ideali ilindenske in drugih vstaj niso mogli uresničiti. Druga velika borba za osvoboditev se je začela šele leta 1941 pod vodstvom KPJ in tovariša Tita in so bili ilindenski ideali uresničeni šele na Ilinden 1944. leta, ko so nasledniki prvoborcev ilindenske epopeje 1903. leta dosegli cilj svojih borbenih prednikov in ga celo daleč presegli. 2. avgusta 1944. leta so se v najlepšem kraju planine Kozjak v kumanovskem okraju, v dvorani samostana Sv. Prohorja Pčinjskega sestali prekajeni in v bojih preizkušenih najzvestejši sinovi makedonskega ljudstva in kot njegovi predstavniki v ASNOM (antifašistični svet narodne osvoboditve Makedonije) proglasili prvo svobodno makedonsko državo - demokratično federalno Makedonijo, enakovredno Makedoniji, enakovredno članico skupnosti jugoslovanskih narodov.

Osnovni vzroki, ki so privedli do prve ilindenske vstaje in ki so povzročili ustanovitev VMRO, so bili teror turških oblasti nad makedonskim življenjem, ki je v drugi polovici prejšnjega stoletja, pa tudi prej, je in kasneje, dosegel take razmere, ki so značilne za najbolj črno inkvizicijo in najbolj grobe oblike izkoriščanja makedonskih kmetov, celo mimo vednosti carigradske oblasti. V državi je vladalo brezvladje. Spahije raznih kategorij in birokratizirani uradniki, vdani najbolj razvratnim strastem, so klali, požigali, posiljevali, tirali ljudi na tlako in ugrabljali na veliko, kar so bili vsakodnevni pojavi.

Ceprav se je ilindenska vstaja razplamela po večletnih pripravah, ni mogla popolnoma uspeti. Vzroki za to, so predvsem slabi politični pogoji na Balkanu in v Evropi, zlasti pa vmesavanje bolgarskega koburškega dvora v notranje zadeve makedonskega revolucionarnega gibanja. Takoimenovani vrhovni komitej, ki je v resnici predstavljalo agenturo bolgarske monarhistično-imperialistične klike v makedonski revolucionarni organizaciji, je s svojimi provokacijami dosegel, da je vstaja prepovedana izbruhnila. Makedonsko ljudstvo se je zavrnilo sredi nje nezadostno pripravljeno. Vstaja, ki je trajala več kakor tri mesece, je bila zadušena v krvi in pepelu. 30.000 makedonskih upornikov ni moglo do konca držati velikega navala 300.000 glave turške armade, čeprav je bilo na njihovi bojni

zastavi napisano geslo: »Svoboda ali smrt« in čeprav so imeli vso pomoč makedonskega ljudstva. Kljub temu pa je ilindenska vstaja odigrala veliko in izredno zgodovinsko vlogo. Vstala je Kruševska republika, kratkotrajna, a polna elementov, ki so jo približali in približali vsakemu makedonskemu srcu, večno živo kot najsvetlejši svetilnik svobode, kot primer resnične ljudske svobodne države, v katero so bili vedno uprli pogledi vsega makedonskega ljudstva.

Agenti bolgarskega koburškega dvora so razširjali neposredno pred samo vstajo vesti, da bo takoj, ko bo počila prva uporniška puška, prišla pomoč iz Bolgarije in Rusije. To pa je bil samo eden v vrsti nepoštenih provokatorskih trikov sovražnikov resnične svobode makedonskega ljudstva. Veliki revolucionar in vodja makedonskega ljudstva iz te dobe Goce Delčev, ki je bil mučeniško ubit tri mesece pred ilindensko vstajo ter zato v njej ni mogel sodelovati, je romajoč iz kraja v kraj po Makedoniji pripravil ljudstvo za upor in govoril: »Ne moremo in ne smemo pričakovati tuje pomoči. Ne čakamo pomoči od Bolgarije, niti katerekoli druge države. Pripravimo se sami. V srcu slehernega kmeta mora vznikniti misel, da je treba prejeti vse pripraviti in šele potem pozvati ljudi na upor. Po dobno stališče do tega vprašanja je imel tudi drugi vodja

makedonskega ljudstva Jane Sandanski, imenovan »Prinski cara«. Vpliv »vrhovništva« pa se je po smrti Goce Delčeva še okreplil in je bil takšen tok dogodkov neizbežen.

Med vstajo je sovražnik popolnoma ali delno opustošil okrog 600 makedonskih vasi in uničil okrog 10.000 hiš. Do tal je požgal 90 vasi in je tako okrog 52.000 Makedoncev ostalo brez strehe nad glavo, dočim je poleg v boju padlih, bilo pobitih okrog 1800 žena, starcev in otrok, okrog 2250 deklet in žena pa je bilo ugrabljenih in posiljenih.

Makedonsko ljudstvo zna ceniti zasluge in žrtve svojih najboljših sinov, ki jim ob vsaki priliki izkazuje svoje veliko spoštovanje. Večno bo hvaležno borem ilindenski vstaji, na katerih izkušnjah si je priborilo svobodo.

Tudi zdaj, v pogojih svobodnega življenja iz izgradnje socialistične domovine, visoko dviga zastavo svobode, odločno da skupaj z drugimi jugoslovanskimi narodi brani dragoceno pridobitve prava in drugega ilindena. Ta pripravljeno se še zlasti izraža v zadnjih letih, ko z umazanimi kampanjami oblastniki v današnji Bolgariji vsak dan potrjuje svoje imperialistične težnje po današnji Makedoniji. Makedonci opozarjajo predstavnike te politike, naj se ne igrajo z ognjem, kar se zavedajo, zakaj morajo tako ljubosumno čuvati svojo repub-

liko. V njej so našli to, po čemer so desetletja hrepeneli - svobodo, za katero so prelili potoke krvi.

V razdobju sedmih let svobodnega življenja je zaostala in siromašna Makedonija napravila velike in hitre korake napredka. Nepismenost je že skoraj povsod iztrebljena, ni več marlarije, ne siromakov in brezposelnih, odšlo je v neznanost stoletno težko pečalbarstvo (odhajanje v svet za delom in kruhom). Njih mesta so prevzeli univerza s šestimi fakultetami in preko 3600 študenti, desetine srednjih, strokovnih in umetniških šol, gledališča v skoraj vseh večjih mestih, opera, balet, filharmonija, muzej, umetnostne galerije, letovišča in moderna zdravilišča, več desetih novih tovarn in rudnikov ter velikih hidrocentral, velike tovarne, kakor kovinski zavod »Tito« v Skoplju, tekstilna kombinata v Tetovu in Stipu, svilarški in porcelanski kombinat v Titovem Velesu, velike tovarne stekla in cementa pri Skoplju, železarne in gradnji pri Kicevem in Tetovu, ogromni hidrokombinat Mavrovo in druge velike pridobitve.

Teh nekaj besed v grobem prikazuje podoba današnje Makedonije. To je resnica in stvarnost, na katero so ponosni Makedonci in vsi naši državljani. Za obrambo te stvarnosti so pripravili dati vsak hip tudi najdržaje. V takem duhu in razpoloženju praznuje danes makedonsko ljudstvo svoj veliki narodni praznik - Ilinden.

Doksim Muratovski.

Razširitev nekaterih jugoslovanskih zakonov na cono B STO

Okrepitev demokracije v delu organov ljudske oblasti in delavskega upravljanja podjetij

Beograd, 1. avg. Komandant vojaške uprave jugoslovanske cone STO polkovnik Stamatović je izdal 13 naredb, s katerimi se razširja na jugoslovansko cono STO veljavnost nekaterih jugoslovanskih zakonov in uredb. Službeni list vojaške uprave JLS v Kopru prinaša skupno s temi naredbami navodila, kako se bodo ti zakoni izvajali v jugoslovanski coni STO. Določeno je, da se bodo avtomatično razširili na cono B vsi tisti jugoslovanski predpisi, ki so bili izdani na podlagi teh jugoslovanskih zakonov in uredb ter se sedaj razširjajo na jugoslovansko cono STO. Tolmačenja za izvajanje teh zakonov in predpisov bosta izdajala politični svetnik vojaške uprave in zastopnik zvezne vlade.

Med zakoni, ki se razširjajo na cono B, so kazenski zakon, nadalje osnovni zakon o prekrških, uredba o poslovanju gospodarskih podjetij, uredba o razpolaganju s plačnim fondom, uredba o zaslužkih delavcev in nameščencev gospodarskih podjetij, o obrestni meri, o davku na višek fonda plač, o uvozu in izvozu blaga, o deviznem poslovanju, o plačah delavcev in nameščencev v združenih in združinskih organizacijah ter o pla-

čih delavcev in nameščencev v zasebnem gospodarstvu.

Razen tega objavila Službeni list vojaške uprave odlok o spremembi odloka o ureditvi sodišč in javnega tožilstva ter arbitraži in disciplinski odgovornosti javnih nameščencev. Z uporabo omenjenih jugoslovanskih zakonov in uredb se utrjuje v jugoslovanski coni STO pristojnost in demokratičnost v delu organov ljudske oblasti ter krepki delavsko upravljanje podjetij. Z razširitvijo uredb o plačah in zaslužkih delavcem in nameščencem se daje možnost delovnim kolektivom in posameznikom v jugoslovanski coni STO, da dosežejo dosežani ali še večji zaslužek. Ostale uredbe gospodarskega značaja dajejo razne olajšave in vnašajo več sistema v samostojno poslovavnje gospodarskih podjetij, ki jih upravljajo delovni kolektivi.

Italijansko uradništvo bo preplavilo Trst

Nova posledica londonskega sporazuma

Trst, 1. avgusta. V raznih tržaških javnih uradih so pričeli v zadnjem času izdajati uradna potrdila na listih, ki imajo v gornjem levem kotu italijanski grb in napis »Repubblica Italiana«. Takega papirja se poslužujejo predvsem ha predsedstvu cone, kjer so poleg grba in omenjenega napisu natisnili še napis »Il prefetto della provincia di Trieste«. Potrdila z glavno italijanske republike izdajajo tudi na visokem komisaratu za higieno in zdravstvo, ki spada pod pristojnost italijanske vlade. Ta urad bi pravno v Trstu sploh ne smel obstojati, temveč bi moral njegovo delo opravljati direktor za civilne zadeve pri zavezniški vojaški upravi.

Angloameriške vojaške oblasti so leta 1947 izdale posebno uredbo, v kateri je bilo jasno rečeno, da je treba na vseh obrazcih, uradnih listinah in dopisnem papirju spremeniti napis »Italija« in »italijanska vlada« in ga nadomestiti z napisom »Britanska-ameriška cona - Svobodno tržaško ozemlje«, odnosno »Zavezniška vojaška uprava, Britansko-ameriška cona, Svobodno tržaško ozemlje«. Kljub tej uredbi pa angloameriške vojaške oblasti sedaj dopuščajo, da jim podrejeni uradi uporabljajo obrazce in dopisni papir z grbom in napisom italijanske republike.

V tržaških političnih krogih poudarjajo, da je tudi to ena od posledic izvajanja sklepov londonske konference, ki daje potuho italijanskim iredentistom ter jim omogoča dejansko vključevanje angloameriške cone Tržaškega ozemlja v Italijo.

Tržaški dopisnik Tanjug v svojem komentarju o izvajanju sklepov londonske konference navaja:

Reorganizacija angloameriške vojaške uprave, ki bi morala biti po londonskih sklepih končana do 15. julija, je prešla do sedaj samo prvo obdobje. Tako namreč imenujejo obdobje, v katerem so bili imenovani štirje glavni funkcionarji: politični

svetovalec, direktor za civilne zadeve in direktorja za notranja in ekonomska-financijska vprašanja. Ti so prevzeli svoje položaje in v političnem in gospodarskem življenju Trsta ter Tržačanov se že čuti povečan vpliv Italije. Vendar pa še vedno ni odgovora na vprašanje, na kakšen način bo delovala nova italijansko-ameriško-britanska uprava.

Kakor je podoba, Rim ne kaže mnogo razumevanja za posebne zahteve tržaške iredentne, temveč gleda na lastne koristi. Stiri iredentistične stranke v Trstu so predlagale rimski vladi nad 200 kandidatov za položaje v reorganizirani vojaški upravi, do sedaj pa nobeden izmed njih ni bil imenovan. Res je treba še popolniti 17 manj važnih mest. Vendar je značilno, da tržaški voditelji italijanskih strank še do danes ne vedo, če bo kak njihov zastopnik dobil toliko zaželen položaj v zavezniški vojaški upravi. Prav tako kot med fašizmom bo uradništvo iz Italije preplavilo najbolj italijanske mesto skupno z novo imenovanimi italijanskimi funkcionarji.

Svečan sprejem ob narodnem prazniku Švice

Bled, 1. avgusta. Švicarski poslanik pri naši vladi g. Robert Choli je privedel v počastitev narodnega praznika Švice danes popoldne ob 18. uri svečan sprejem v hotelu Toplice. Sprejemu so prisostvovali predsednik vlade LRS Miha Marinko, podpredsednik dr. Marijan Breclj, ministri France Leskošek, Boris Zihel, Tone Fajfar in Zoran Polič, predsednik Ljudske skupščine LRS dr. Ferdo Kozak, podpredsednik Prezidijske Ljudske skupščine Ivan Regent, generalni major Peter Stante, iz ministrstva za zunanje zadeve pa sta bila navzoča pomočnik ministra Crnobrnja in načelnik protokola dr. Sloven Smolaka. Sprejema se je udeležil tudi diplomatski zbor, ki je na Bledu.

Odpravljena je zagotovljena preskrba s kurivom

Z odločbo predsednika Gospodarskega sveta vlade FLRJ, bodo državna trgovska podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo kuriva, prodajala drva in premog po prostih oblikovanih cenah. S tem se odpravlja dosežana zagotovljena preskrba potrošnikov s kurivom. Odslej bodo potrošniki lahko kupovali kurivo tudi na industrijske bone z 80% popustom na prodajne cene.

Gospodarski svet je izdal odločbo tudi o enkratni odškodnini za neizkoriščene potrošniške karte za kurivo vsem tistim, ki so prejeli nove karte za zagotovljeno preskrbo s premogom in drvmi po nižjih cenah. Odškodnina za vsako celo neizkoriščeno potrošniško karto za kurivo znaša 800 dinarjev oz. 400 dinarjev za vsak neizkoriščen kupon s K-karte. (Ta odškodnina velja za enotne K-karte, kakršne imajo v drugih republikah, za karte K 2, K 3, in K 4, ki jih imamo v Sloveniji, pa bo odškodnina določena sorazmerno - op. ur.). Odškodnina se bo izplačevala v industrijskih bonih, dobile pa jo bodo vse osebe, ki so v delovnem (uslužbenem) razmerju na blagajni podjetja, pri katerem delajo. Drugim imetnikom neizkoriščenih K-kart oz. kuponov s teh kart bodo izpla-

čevali povračilo društva invalidov, upokojenecv in druge organizacije, ki jih določijo gospodarski svet okrajnega (mestnega) ljudskega odbora v spoznanju s podružnico Narodne banke FLRJ. Izplačevalo se bo po seznamih imetnikov neizkoriščenih K-kart oz. neizkoriščenih kuponov s teh kart.

Podjetja, uradi, ustanove in organizacije bodo dobili industrijske bone za izplačilo povračila pri podružnici Narodne banke na podlagi seznamov neizkoriščenih kart ali kuponov. Odločba o enkratnem povračilu za neizkoriščene K-karte bo začela veljati, ko bo objavljena v Uradnem listu FLRJ.

Znižanje prevozne tarife za drva in lignit

Gospodarski svet vlade FLRJ je izdal odločbo o znižanju tarifnih postavk za prevoz drv in lignita, namenjenega za potrošnjo v gospodinjstvih. Znižanje bo veljalo od 6. avgusta. Določeno je, da bodo v železniškem, pomorskem in rečnem prometu znižane vozne postavke za prevoz drv in lignita za 75% od redne tarife. Znižane tarifne postavke bodo veljale samo za prevoz drv za kurjavo, rjavega premoga in lignita, namenjenega za široko potrošnjo.

Velika razstava gospodarske zmogljivosti Kranja in okolice

Uspeh razstave je zasluga delovnih kolektivov

Včeraj so v Kranju odprli veliko gospodarsko razstavo, na kateri sodelujejo vse panoge tukajšnje industrije, tako tekstilna, kovinska, usnjarska, lesna, kemična in druge. Razen tega razstavljajo tudi številni obrtniki, kranjska invalidska in trgovska gostiščina podjetja.

Razstavo je priredila Odrtna zbornica v Kranju pod pokroviteljstvom predsednika sveta

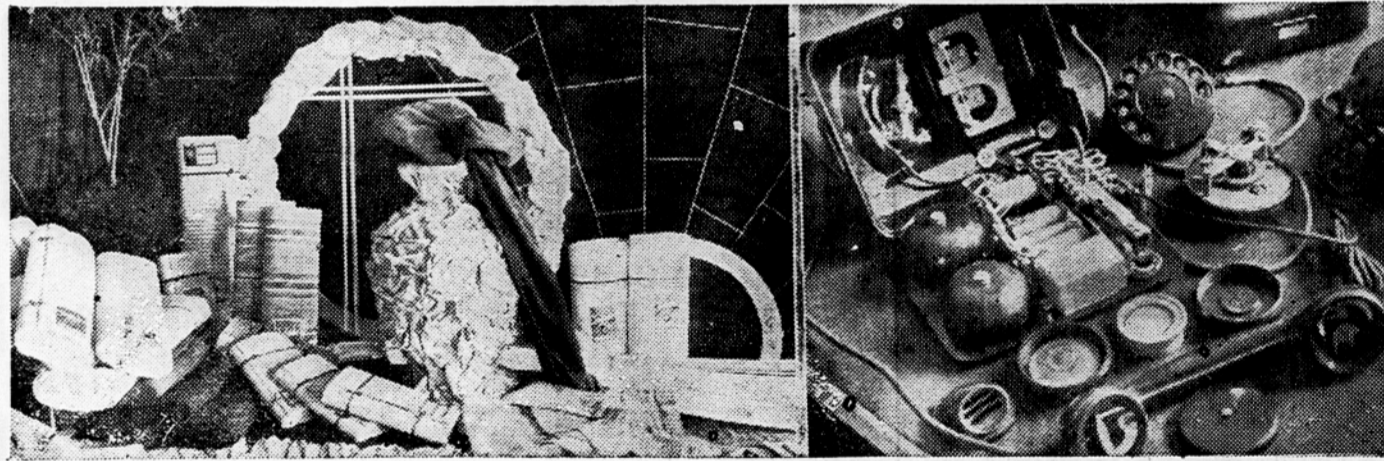
darske zmogljivosti Kranja ne bo smela prezreti, če bo hotela zadovoljiti potrošnike. Nevezno mnogo je razstavljenih izdelkov, ki jih trgovine še nimajo naprodaj, četudi jih potrošniki iščejo. Skoraj bi rekli, da je naša trgovina v nekaterih primerih nekoliko preveč previdna in naroča le majhno število mnogih novih izdelkov kranjske in okoliške industrije.

odobrena polovična vožnja na železnici. Torej ne zamudite prilike in na vsak način obiščite Kranj v dneh razstave.

Najzanimivejše kulturne in športne prireditve v Kranju

V dneh velike gospodarske razstave, ki bo odprta do 12. avgusta, bodo v Kranju tudi

kasacev, razen tega približno prav toliko kmečkih vpreg, le nekoliko manjša bo udeležba pri dirki v galopu in pri skokih čez zapreke. Danes teden v soboto zvečer bodo na veselilnem prostoru razstave tekmovalne najboljše sindikalne folklorne skupine iz Slovenije. Pred zaključkom razstave, 10. avgusta popoldne, bodo v mestnem bazenu medrepubliške pla-

Z gospodarske razstave v Kranju. — Na levi razstavljeni proroki »Inteksa«, na desni razstavljeni telefonski aparat, izdelek tovarne »Iskra«

za industrijo LRS, tov. Franca Leskoška. Razstavo je otvoril predsednik okrajnega sveta za industrijo tov. Andrej Babič v navzočnosti ministra Toneta Fajferja, delegatov CK KPS Franca Popita in Ivana Svetina, predsednika OLO Kranj Mira Kosmerlja ter številnih drugih predstavnikov ljudske oblasti in množičnih organizacij.

Izredno lepa razstava je prikaz gospodarske zmogljivosti Kranja in njegove okolice ter sposobnosti neposrednih proizvajalcev. Naši delovni kolektivi v Kranju in okolici so dosegli pomemben uspeh predvsem v izpolnjevanju kvalitete in povečanju števila izdelkov. Mnoge tovarne, da omenimo samo nekatere: bombazna predilnica in tkalnica v Trzinu, tovarna fine mehanike »Iskra« v Kranju, tovarna »Obutev« v Kranju, tovarna gumijastih izdelkov »Sava« v Kranju, tovarna športnega orodja »Elana« v Zgošah in druge so v zadnjem času izdelale veliko število novih izdelkov, kar je predvsem plod delavskega samoupravljanja. Prav zaradi tega pričakujejo kranjska in okoliška podjetja zlasti velik odziv naše trgovske mreže tako iz Slovenije, kakor tudi iz drugih ljudskih republik. In v resnici naša trgovska razstava gospo-

domembne kulturne in športne prireditve: lahko rečemo najzanimivejše, kar jih je bilo v zadnjem času v Sloveniji. Jutri popoldne bodo na kranjskem hipodromu velike konjske dirke najboljših kasačev iz Slovenije. Na dirkah bo sodelovalo okrog 30

Novo znižanje cen nekaterih živil in tobaka

Gospodarski svet vlade FLRJ je izdal odločbo o znižanju enotnih prodajnih cen na drobnino za moko in kruh, mast, sladkor, tobak in tobacne izdelke. Odločba, ki se nanaša na znižanje enotnih prodajnih cen na drobnino za moko in kruh, velja od 6. avgusta, ko bodo nehali veljati vsi dosežani predpisi o cenah teh živil. Nove cene za pšenično moko 90% meljave v žitornih krajih se gibljejo od 27 do 31 din za kg, v ostalih krajih od 31 do 32 din. Pšenična moka 76 do 86% meljave bo stala v žitornih krajih od 32 do 35 din, v ostalih krajih od 39 do 41 din kg. Kruh iz pšenične moke 90% meljave bo stal v žitornih krajih 26 do 28 din kg, v ostalih krajih od 29 do 30 din, kruh iz pšenične moke 76 do 86% meljave bo stal v žitornih krajih od 30 do 33 din, v ostalih krajih od

37 do 38 din kg. Za pšenično moko ostalih tipov meljave in moko od ostalih vrst žita, za kruh iz pšenične moke ostalih tipov meljave ali iz mešanice moke od ostalih vrst žit in koruze bodo določili prodajne cene na drobno v prosti prodaji predsedniki gospodarskih svetov vlad ljudskih republik.

Od 6. avgusta bo veljala tudi odločba o znižanju enotnih prodajnih cen na drobno za mast in sladkor. V proizvodnih krajih bo stal kilogram masti 180 dinarjev, v ostalih krajih 190 dinarjev. Sladkor v kristalu bo stal 145 din, v kockah 170 din kilogram. Predsednik Gospodarskega sveta vlade ljudske republike bo določil prodajne cene na drobno za jedilno olje. Po isti odločbi bodo cene tobaka naslednje: 20 cigaret Istra 75 din, Drina, Makedonija, Kvarner in Ogled 1 in 4 (poiz-

važne tekme za pokal mesta Kranja, na katerem bodo sodelovali najboljši plavalci in plavalke iz naše države. Med drugimi bodo nastopali tudi Brancka Loparič, Aljoša Lavrenčič, Stipetič, Korpesova, Finzijsva in Jeger.

Skupni učinek znižanja cen kruhu, masti, tobaku in tobacnim izdelkom, vračunajoč tudi znižanje tarife za prevoz kuriva, znaša okrog 9 milijard dinarjev. Nove prodajne cene za tobak veljajo od 4. avgusta,

Revolucionarne zahteve najmočnejše politične stranke v Egiptu

General Nagib poudarja, da ni nobenega spora med vojsko in vlado

Kairo, 1. avgusta (Reuter). Vafdistična stranka, najmočnejša politična stranka v Egiptu, je objavila manifest, v katerem je razložila svoje stališče do pereh političnih vprašanj. Stranka je mnenja, da se Egiptu ni treba pogajati z Vel. Britanijo, dokler se britanske čete ne umaknejo iz Sueskega prekopa, vprašanje enotnosti nilske doline pa je treba rešiti s svobodnim plebiscitom v Sudanu. Po mnenju vafdistov mora Egipt zavrniti načrt zahodnih sil v ustanovitvi skupnega poveljstva za obrambo Srednjega vzhoda in delati za ureditev Arabske lige in bloka afriških in azijskih držav.

General Nagib je včeraj izjavil, da ne misli spremeniti sistema ustavne monarhije v Egiptu in tudi ne odpraviti političnih strank. Voditeljem sudsanskih strank in organizacij je sporočil, naj podpre ukrepe egiptovske vojske. Egiptovska vlada je hkrati sporočila, da se bo vojska omejila zgolj na vojaško vprašanje in da se ne bo vmešavala v civilno upravo.

General Nagib je sprito tega zanimal, da bi bila kakršna koli nesoglasja med vojsko in vlado.

Britanska vlada je opozorila Egipt, da bo ukrenila vse potrebno za varstvo britanskih državljanov v Egiptu. Egiptovski veleposlanik v Londonu Abdela Amr je obiskal včeraj britansko zunanje ministrstvo, kjer se je razgovarjal o novem položaju v Egiptu.

General Nagib je sinoči izjavil da se bodo vojaške enote dale umaknile s ulic Kaira in Aleksandrije in da bodo varnost države poverili vladi. To izjavo je dal po tri ure trajajočem posvetovanju s predsednikom vlade Ali Maherjem.

Trbovlje, zadnje dni julija

Iz hiš nasproti delavskega doma ves popoldan donijo glasovi godbe. V soseski vadijo pevci ob večerih pa se zbirajo igralci za pridno pripravljajo za »Krizo«. Na stadionu okrog 20 fantov in mladih deklet zasaja krampe globoko v ilovnato zemljo. Zidarji gradijo sedeže in ograjo. Malo naprej hitijo delavci s tlakovanjem prašne ceste. V Partijskem domu zaseda skoraj vsak drug dan glavni odbor za velik zlet »Svobode« pod vodstvom tov. Kovča, delavca iz Strojnih tovarn. Stevilni pododbori in komisije za prireditve, v katerih dela okrog 300 ljudi, z veliko naglico urejujejo vse potrebno za zlet. Za prehrano imajo poseben gospodarski odbor, ki že danes skrbi, da okrog 30.000 ljudi, kolikor jih pričakujejo v dneh zleta od 17. do 24. avgusta v Trbovljah, ne bo lačnih. Poseben odbor obiskuje in stalno vzdržuje stike s številnimi društvi, godbami in pevskimi zbori, ki bodo nastopali na zletu.

Kaj bi vam vse našteval, vse Trbovlje se pripravljajo na ta velik zlet. Toda kako so prišli Trboveljčani na to idejo?

Peš z razvito proletarsko zastavo iz Trbovelj v Celje

Ze lanske jeseni so se v Trbovljah razgovarjali, da bi priredili rudarski festival. Vse se je malo zavleklo, toda znova zaživelo na letošnji skupščini okrajne Ljudske prosvete. Nastalo pa je vprašanje, kje dobiti za festival denar? Taka rešitev. Toda ko so letošnji spomlad naš delavci predlagali, da bi ustanovili spet delavska kulturna društva »Svoboda«, so se

Revolucionarne tradicije delavcev v preteklosti se bodo povezale s sedanostjo

Pred velikim zletom delavskih društev »Svoboda« v Trbovljah

Trboveljčani znova zamislili. Misel je rodila predlog. Nekdanji še živi požrtvovalni sodelavci rudarske »Svobode« Majdič, Tržan, Novak in drugi so oživel spomine na tisto svetlo nedeljo 7. junija leta 1935, ko so peš korakali z razvito proletarsko zastavo čez Zabukovico v Celje. Iz vseh strani so prišli v Celje delavci, pa tudi kmetje. Veličastna je bila

hohlade pomenil rdeči prapor za delavce? Ljudje so jokali od veselja. Toda iz solz radosti so iz povrke odmevali revolucionarni klici: »Za svobodo, bratstvo in mir!« Delavci so nosili parole z napisi: »Zivela enotnost delavskega razreda!« Toda ravno ta enotnost je bodla v očeh reakcionarno vladajočo klico. In ta je tudi dosegla, da je bila že drugi dan »Svoboda«

V nedeljo, 24. avgusta bo glavni izletniški dan. Vsa Slovenija bo zbrana v Trbovljah. Delavci iz vseh naših krajev bodo prišli, eni, da pokažejo, drugi, da vidijo, kako se razvija naša delavska kultura. Zjutraj bo sprejem gostov na železniški postaji, nato se bo razvila povorka s kolodvora na zletniški prostor — stadion Rudarja. Po slavnostnih govorih bo nastopil moški pevski zbor slovenskih rojakov iz Francije, nato pa združeni moški in mešani pevski zbori ter godbe iz vse Slovenije. Popoldne bo velik fizikturni nastop, nato pa ljudsko rajanje.

Slika z zleta »Svobode« leta 1935 v Celju

tista parada zaslužnjega, toda revolucionarnega, nikdar premaganega proletariata. Razvila se je od Grenadirjeve na Bregu skozi mesto na Glazivo. V spredu je korakala 16 delavskih godb, pevski zbori z nad 1200 pevci, 400 kolesarjev in 20 konjenikov. Nad stolpnimi strnjnimi vrstami je vihralo 14 rdečih praporov. In veste, kaj je v tistih časih str-

tuista parada zaslužnjega, toda revolucionarnega, nikdar premaganega proletariata. Razvila se je od Grenadirjeve na Bregu skozi mesto na Glazivo. V spredu je korakala 16 delavskih godb, pevski zbori z nad 1200 pevci, 400 kolesarjev in 20 konjenikov. Nad stolpnimi strnjnimi vrstami je vihralo 14 rdečih praporov. In veste, kaj je v tistih časih str-

Glavni odbor zleta bo tudi izdal posebno brošuro s slavno zgodovino naprednih delavskih društev v naših revirjih in s članki o pomenu delavskega zleta ter z obširnimi sporedom vseh prireditev.

Zletu želimo veliko uspeha...

Iz vseh koncev Jugoslavije prihajajo na glavni prireditveni odbor zleta pisma, v katerih sporočajo delovni kolektivi svoje najboljše želje, da bi zlet kar najbolje uspel. Skupaj z željami in čestitkami je doslej tudi prišlo že nad 100.000 din prispevkov za čim boljše izvedbo te pomembne prireditve. Pripravljalni odbor zleta je poslal vsem delavskim društvom »Svoboda« ter vsem delovnim ljudem Slovenije poseben program, v katerem jih vabi na zlet. Ta dan bodo iz vseh večjih središč Slovenije vozili v Trbovlje posebni vlaki.

Repriza zleta »Svobode« v Celju leta 1935

Nekaj takega nameravajo prirediti. In dosedanje priprave kažejo, da to tudi bo od 17. do 24. avgusta v Trbovljah. Ko so v maju Trboveljčani povabili društva »Svobode« iz Slovenije na zlet, so povsod naleteli na razumevanje. In še več, na zadovoljstvo in veselje zaradi te prireditve. Za nastop na zletu se je prijavilo 26 godb s 749 godbeniki, 27 moških pevskih zborov z 968 pevci in 16 mešanih pevskih zborov z 890 pevci, poleg tega pa bo nastopalo v tednu zleta v Trbovljah še več dramskih dručin iz vse Slovenije. Res veličastna prireditev!

Spored zleta nam to samo še potrjuje. Zlet se bo začel v nedeljo 17. avgusta s slavnostno in koncerti godb na pihala. Nato je spored vseh dnevoj tedna izpopolnjen z nastopi igralških dručin iz zasavskih revirjev in pevskih zborov. V soboto 23. avgusta bo v Trbovljah ustanovna skupščina zveze delavskih društev »Svoboda« iz vse Slovenije, zvečer pa bo nastopila igralška družina iz Trbovelj na novo urejenem stadionu z igro »Krizas«.

Graditev stanovanj za pripadnike JLA

Po podatkih v najnovejši številki »Narodne Armije« gradi mo letos v naši državi nad 2300 stanovanj za pripadnike JLA. Vojaška gradbena podjetja postavljajo in bodo do konca leta izročila v uporabo kakih 100.000 kvadratnih metrov stanovanjskega prostora. Če upoštevamo, da odpade na eno stanovanje povprečno 100 m² stanovanjskega prostora, pomeni, da bo do konca leta končanih kakih tisoč stanovanj. Civilna gradbena podjetja zidajo 1370 stanovanj za pripadnike armade in večina jih bo končana letos. To bo velik prispevek k rešitvi stanovanjskega problema med pripadniki JLA, saj je še vedno precej vojaških oseb, ki morajo živeti ločeno od svojih družin ali v slabih in nehijskih stanovanjih.

Od osvoboditve do letos je bilo za pripadnike JLA zgrajenih in izročeni v uporabo 4675 stanovanj. Večina stanovanj je v večjih garnizijah (n. pr. v Beogradu 885 stanovanj), zato so letos začeli graditi stanovanja tudi v manjših garnizijah.

Pred kongresom socialnih demokratov Zahodne Nemčije

Bonn, 1. avg. (Tanjug): Predsedstvo nemške socialnodemokratske stranke je včeraj objavilo akcijski program stranke, ki ga bo potrdil strankin kongres Kongres bo od 24. do 28. septembra v Dortmundu.

Program zajema stališče socialnodemokratske stranke do zunanjih, notranjih, gospodarskih in socialnih vprašanj. V programu je poudarjeno, da se je socialnodemokratska stranka

že leta 1945 zavzemala za zamiljenje, da bi ustvarili Nemčijo, ki ne bi več ogražala svetovnega miru. Zato je treba stremeti po sodelovanju z drugimi demokratičnimi činitelji v svetu, nikakor pa se ne sme dovoliti, da bi Nemci postali podrejeni. Socialnodemokratska stranka je izjavila že leta 1945, da ne priznava meje na Odr in Nisi. Socialno demokratska stranka tudi ne priznava ureditve v sovjetski zasedbeni coni in sodi, da morajo odnosi med državami sloneti na enakopravnosti. Socialnodemokratska stranka prav tako odklanja Adenauerjevo koncepcijo o nacionalni samoopredeli. Poglavitna koncepcija socialnodemokratske stranke je ta, da je prihodnost nemškega naroda odvisna od njegove delovne sposobnosti. »Nemški delavec« je rečeno v programu, »je moral dvakrat v enem pokolenju odstranjevati gore razvalin, ki jih je pustila nebrzdana politika moči. Delavec, tehnik in znanstvenik so morali z nenehnim vztrajnim delom vnovič pridobiti ugled nemškemu narodu, ki ga je zapravila nacionalistična pohlepnost.«

Spori v socialnodemokratski stranki Italije

Pred kongresom stranke, ki ne bo v Trstu, temveč v Genovi

Rim, 1. avgusta (Tanjug): Kongres italijanske socialistične stranke ne bo v Trstu, ker angloameriška vojaška uprava ni dala dovoljenja za sklicanje. Videti je, da bo kongres v Genovi, hkrati pa tudi proslava 60. obletnice ustanovitve italijanske socialistične stranke. Na sestanku vodstva stranke se včeraj vnovič nista mogli sporazumeti levice in desnice, zlasti o vprašanju volilnega sistema. Nesoglasja se nanašajo predvsem na stališče do italijanskih strank večine pod vodstvom demokratske stranke.

Strankina levica (Romitova struja) sodi, da je treba spremeniti odnose med velikimi in malimi italijanskimi strankami, saj stranke večnoma ne morejo več računati na to, da bodo odločile absolutno večino na prihodnjih volitvah. Zaradi tega se ne strinja s predlogom demokratske stranke o novem

volilnem sistemu, ki bi dal stranki oziroma skupini z relativno večino v nagrado dve tretjini poslanskih mest v parlamentu.

Demokratska stranka razlaga ta predlog s tem, da je nujno potrebna obramba demokracije. Levica socialnodemokratske stranke se s tem strinja. Zaskrbljena pa je zaradi načina in obrambnih sredstev te demokracije. Drugačino pa je mnenj desnih struj — Saragatovih in Simonittijevih pristavev v stranki, ki so pripravljeni vse žrtvovati za obrambo demokratske demokracije in celo enotnost stranke, ki tako in tako ni bila nikdar enotna.

Podoba je, da bodo vsa ta nesoglasja, ki so se zadnje dni razkrila, prešla te dni na večino organov in organizacij in tudi na strankin kongres.

Z ustanovne skupščine gasilske zbornice v Kočevju

Dne 29. julija je bila v Kočevju ustanovna skupščina gostinske zbornice kočevskega okraja. Udeležilo se je 47 delegatov vseh štirih sektorjev gostinstva (državnega, združenega, soc. zakupa in privatnega). Za predsednika zbornice je bil izvoljen dosedanji predsednik združenja gostincev Ivan Vidoveč. Izvoljene so bile sekcije: za kadre, za družbeno prehrano, za turizem in gostinstvo. Ena

Kontrola obiskov perzijskega šaha

Teheran, 1. avgusta (AFP). Sinoči je bilo uradno sporočeno, da ne sme perzijski šah v prihodnje sprejeti nobenega tujea diplomata brez poprejšnjega dovoljenja predsednika vlade. Politični voditelji ne bodo smeli obiskati šaha, če bo njihov obisk političen. Druge osebnosti bodo lahko zaprosile za avdienco samo z dovoljenjem predsednika vlade in ministra dvora.

Iz grškega parlamenta

Atene, 1. avgusta (AFP). Zaradi izstopa grškega liberalnega poslanca Manentija iz stranke, se je zmanjšala vladna večina natanko na polovico, to je na 129 poslancev. Skupščina je sedaj sestavljena takole: vladni blok (liberalci in EPEK) 129, opozicija 115, skrajna levica EDA 8, populisti 2, in neodvisni 4 poslance. — Grški kralj je po svoji želji razrešen dolžnosti poveljnika grških oboroženih sil, ki mu je bila poverjena z zakonom od 31. maja leta 1951. Do tega je prišlo bržkone po nedavni odločitvi, da bodo grške in turške vojaške sile prišle pod ameriško poveljstvo.

Slovenski rojaki iz Holandije na obisku v domovini

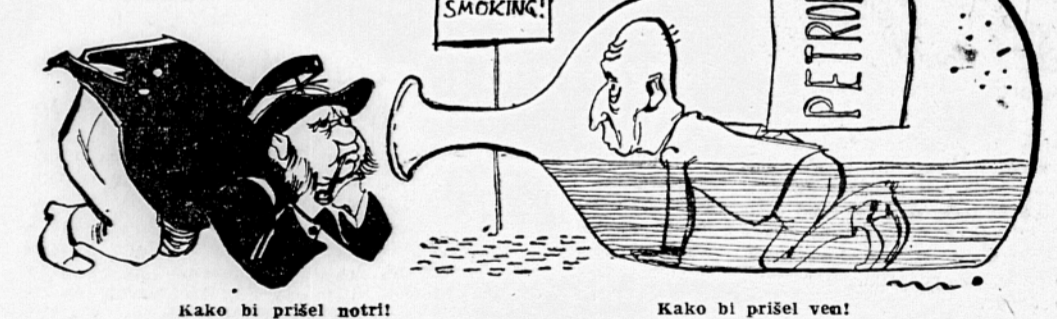
V petek 1. avgusta prispe v Jugoslavijo prva večja skupina slovenskih rojakov iz Holandije na obisk v staro domovino. Slovenska izseljeniška matica pripravlja skupno s »PUTNIKOM« v Ljubljani več dvo in trodnevni potovanj po Sloveniji z namenom, da bi se rojaki seznanili z velikimi uspehi naše socialistične graditve. Obiskali bodo gradilišča hidrocentral in industrijskih objektov, kmetijske delavne zadruge in turistične predele Slovenije, da

bi tako z lastnimi očmi videli uspehe delovnih ljudi socialistične Jugoslavije.

11. avgusta pa prispe v Ljubljano 600 oseb iz Francije in bodo doslej največja skupina slovenskih rojakov iz tujine. Slovenskim rojakom iz Holandije želimo prijetno bivanje v domovini z željo, da bi po povratku na svoje domove seznanili tudi holandsko ljudstvo z resnico o naporih delovnih ljudi socialistične Jugoslavije!

M. C.

Perzijski problem

Kako bi prišel notri!

Kako bi prišel ven!

Mosadikova dvojna zmaga?

Skoraj istočasno, ko so razvneti pristaji Nacionalne fronte na ulicah Teherana prisilili predsednika vlade Gavama Sultaneha, da je že po 5 dneh podal ostavko, se je v perzijski prestolici razširila novica, da je Mednarodno sodišče v Haagu odločilo z 9 : 5 glasovom, da ni pristojno za reševanje petrolejskega spora med Perzijo in Veliko Britanijo.

Perzijska skupščina pa je malo kasneje izglasovala skoraj enoglasno zaupnico bivšemu predsedniku vlade Mosadiku, ki je ponovno stopil v parlament, obenem pa mu je bil dodeljen še resor vojnega, sedaj obrambnega ministrstva.

Tako se je vlada Gavama Sultaneha, na katero so polagali Britanci veliko upanje, radi njenega umerjenega stališča v petrolejskem sporu, zrušila pod pritiskom Nacionalne fronte, ki sta jo podpirala verski voditelji Ajatolahi Kašani ter kominf-

katro je zašlo perzijsko gospodarstvo po nacionalizaciji petrolejske industrije, ki je bila vse premalo pripravljena. Ničnega ni namreč računati na tako močan odpor, kakor ga nudi Anglo-iranska petrolejska družba perzijski vladi tako na gospodarskem kakor tudi na političnem področju v svetu. Čeprav Mosadik v svoji deklaraciji v Medzili su pravi, da se bodo ponovno izkoriščala petrolejska bogastva dežele, je vendar popolna rešitev tega vprašanja še precej oddaljena, ker Anglo-iranska družba noče dati svojega brodogoja za prevoz nafte na razpologo iranski vladi. Zato je Mosadik ubral druge strune in se pričel pogajati z Italijo, odkoder je takoj po objavi odločbe Mednarodnega sodišča odplulo 6 ladij po nafte v Abadam.

Poleg tega pa sta v Teheran nedavno prispela predstavnika ameriške petrolejske družbe Nelson & Voldron, ki sicer ni zelo velika, vendar pa namerava kupiti 15 milijonov ton nafte od perzijske vlade.

Pa tudi Britanija zavzema bolj umerjeno stališče; to moramo vsekakor pripisati dejstvu, da je sistem obrambe Srednjega Vzhoda z nenadnima prevratoma v Perziji in v Egiptu je nekoliko omajani, in bodo zato zahodne velesile skušale popustiti na gospodarskem področju, da bi si na drugi strani zagotovile politično sodelovanje.

Ne smemo namreč pozabiti, da je Perzija že celo vrsto let v središču zanimanja sovjetskih politikov, ki so tudi v zadnjem prevratu skušali po stranki Tudeh uveljavljati svoje imperialistične težnje. Vendar jim to ni uspelo in podoba je, da bo Perzija še nadalje skušala voditi čimbolj nevtalistično politiko med obema blokoma, kljub dobavam ameriškega orožja.

Pred Mosadika pa se poleg gospodarskih težav postavlja tudi zapleteno vprašanje notranje političnega značaja. Kljub temu, da so mu navdušene množice nacionalistov ponovno odprla vrata parlamenta, je raz-

brzdanost teh sil, ki so podobne hudourniku, le težko krotiti. Posebno so močni pripadniki verskega voditelja Kašanija v okviru Nacionalne fronte ter kominfornistična partija Tudeh, ki je sicer izven zakona, a vendar ilegalno širi svoje podtalno delovanje, ki se je nedavno odrazilo celo v tisku. Levičarski list »Sabaza« ostro napada nadaljni obstoj dvora in Mosadika, bo neodločnost nasproti njemu ter predlaga združenje Tudeha z nacionalisti. Mosadiku naklonjen tisk pa zopet vprašuje, če je Tudeh pri volji, da podpre zahteve po izročitvi perzijskega zlata, ki ga zadržuje Sovjetska zveza, in če namerava nasprotovati sovjetskim koncesijam pri vrelcih nafte v severni Perziji. Nadalje očitajo nacionalisti stranki Tudeh, da je skušala svoje sodelovanje pri prevratu izkoristiti v namene, ki so tuji interesom Perzije.

Zaradi takih in podobnih dilem v časopisju, pripravlja Mosadik novo uredbo o tisku, ki naj bi ne služil samo propa-

Dve pomembni Zmagi v devetih urah

Naši waterpotisti so včeraj zjutraj odpravili Nizozemce 2:1, popoldne pa odvezli obe točki moštvu Združenih držav Amerike z rezultatom 4:2

Predzadnji dan olimpijskih iger — v nedeljo je na sporedu samo še nekoliko tekmovalnih dni — za Jugoslavijo ni minil brez uspehov, čeprav so bile na sporedu zadnje in važne odločitve. V mislih imamo predvsem našo reprezentanco v waterpolu, ki je imela včeraj izredno težko nalogo, saj je morala v tekmu enega dneva nastopiti proti dvema slovitima nasprotnikoma — Nizozemcem in Američanom. Ekipa je kljub temu potrdila svoj sloves in v obeh tekmah zmagala in tako prebrala najtežjo oviro, ki ji je bila na poti do najvišjih priznanj v tej disciplini.

Med obema plavalca ma, ki sta še ostala na progah, je moral včeraj prestati eno najhujših horb naš Skanata, ki se je moral konec koncev zadovoljiti s sedmim mestom, pri tem pa ni brez pomena, da ni niti dosegel časa, ki ga je zabeležil dan po prej v izločilnem nastopu.

Olimpijske igre se na gibajo h koncu, še v.dno ob sodelovanju naših predstavnikov, ki bodo danes rekli zadnje besede za dve pomembni olimpijski priznanji v nogometu in waterpolu. Kogar zanima — in teh je mnogo — kako se bo končala ena najzanimivejših mednarodnih tekem po osvoboditvi: med Madžarsko in Jugoslavijo, naj drevi ob 18.40 odpre radio Ljubljana, ki bo prenašal potek tega velikega dvoboja.

Prvi uspeh v finalu

Zadnja polfinalna tekma v waterpolu, ki je morala odločiti četrtega finalista, se je včeraj zjutraj končala z zmago Jugoslavije nad Nizozemsko. Tekmo so se v finalu plasirale Madžarska, Jugoslavija, Italija in ZDA, ki se borijo za plasma od prvega do četrtega mesta, dočim se Nizozemska, Belgija, ZSSR in Španija borijo v drugi skupini za plasma od 5. do 8. mesta. V obeh skupinah so bile včeraj še prve tekme, ki so se končale z naslednjimi rezultati:

I. SKUPINA:
Jugoslavija : ZDA 4:2 (2:1)
Madžarska : Italija 7:2 (2:2)

II. SKUPINA:
ZSSR : Španija 4:3 (2:2)
Nizozemska : Belgija 3:3

Waterpolo tekma med ZSSR in Španijo je prvo srečanje svetovskih in španskih športnikov.

Lestvica finalne skupine je po včerajšnjih tekmah naslednja:

Madžarska	2	1	1	0	8	4	3
Jugoslavija	2	1	0	6	4	3	3
Italija	2	1	0	1	7	11	2
ZDA	2	0	0	2	6	9	0

Predzadnji dan olimpijskih iger — v nedeljo je na sporedu samo še nekoliko tekmovalnih dni — za Jugoslavijo ni minil brez uspehov, čeprav so bile na sporedu zadnje in važne odločitve. V mislih imamo predvsem našo reprezentanco v waterpolu, ki je imela včeraj izredno težko nalogo, saj je morala v tekmu enega dneva nastopiti proti dvema slovitima nasprotnikoma — Nizozemcem in Američanom. Ekipa je kljub temu potrdila svoj sloves in v obeh tekmah zmagala in tako prebrala najtežjo oviro, ki ji je bila na poti do najvišjih priznanj v tej disciplini.

Med obema plavalca ma, ki sta še ostala na progah, je moral včeraj prestati eno najhujših horb naš Skanata, ki se je moral konec koncev zadovoljiti s sedmim mestom, pri tem pa ni brez pomena, da ni niti dosegel časa, ki ga je zabeležil dan po prej v izločilnem nastopu.

Olimpijske igre se na gibajo h koncu, še v.dno ob sodelovanju naših predstavnikov, ki bodo danes rekli zadnje besede za dve pomembni olimpijski priznanji v nogometu in waterpolu. Kogar zanima — in teh je mnogo — kako se bo končala ena najzanimivejših mednarodnih tekem po osvoboditvi: med Madžarsko in Jugoslavijo, naj drevi ob 18.40 odpre radio Ljubljana, ki bo prenašal potek tega velikega dvoboja.

Jugoslavija : Nizozemska 2:1 (2:0)

Jugoslovenski waterpolisti so dosegli včeraj doslej svoj največji uspeh s tem, da so po zelo dramatični borbi premagali evropskega prvaka in enega najboljših moštev na svetu reprezentanco Nizozemske.

Nevarna se je začela z dvema zelo nepravilna napadoma. Najprej so bili Jugoslovani pred vrati Nizozemcev, kjer je Kurtini slabo streljal, nato pa so imeli Holandijski priliv, toda vendar so vrnili Kovačiču je ostro streljano žogo v lepega sioglu ubranil. Po dveh minutah igra enakovredna, vendar so se v ugodnem trenutku osvobodili nasprotnega branilca in s prisrčnim strelom potresel nasprotno mrežo. V nadaljevanju je bila igra enakovredna, vendar so Nizozemci vprizorili nevarnejše prodore. V sredini prvega polčasa so naši igralci spet prevzeli po-

budo in se s hitrejšim plavanjem in z uspešnejšim prilaganjem pogosto znašli pred holandskimi vrati. To premoč so Jugoslovani izkoristili malo pred odmorom, ko je Kurtini povisal rezultat na 2:0. V začetku drugega polčasa je najboljši holandski igralec Van Fegezen zadel prečko naših vrat, kmalu nato pa je uspejo vrtarju Kovačiču s skrajnimi napori odvrnil nevarnost pred našim golom. Ne kaj minut zatem je Kovačič spet izkazal in dokazal, da ga ni mogoče zlahka ukantiti — ubranil je silovito streljano žogo Smola. Približno sredi polčasa je sodnik izkličil našega igralca Stulca, kar je nasprotnik skušal izkoristiti, toda njegova prizadevanja so v teh kritičnih trenutkih rodila le nepopoln uspeh. Najprej je Van Fegezen nevarno streljal mimo vratnic v out, v česti mi-

nuti pa je Smolu uspelo zmanjšati rezultat na 2:1. Tudi Jugoslavija je imela lepo priložnost povisati rezultat, toda Bakasun je v ugodnem trenutku okleval s streliom, njegovo poznejšo namero pa je preprečil holandski branilec. Do konca igre so se naši igralci poslužili taktike zadrževanja žoge, v čemer so popolnoma uspeli. Splošna sodbja je bila, da je bil najboljši igralec v bazenu vrtar Kovačič.

Po končani tekmi je vodstvo naše waterpolo reprezentance izjavilo, da so Jugoslovani prikazali odlično igranje samo proti Madžarski in včeraj proti Holandski, kar obenem potrjuje njihovo pravo formo. Moštvu sta igrali v naslednjih postajah:

Boris Škanata sedmi

V finalni tekmi v plavanju na 100 m hrbtno je Jugoslovani Boris Škanata zavel sedmo mesto z rezultatom 1:08,1 min. Tokrat se mu ni posrežlo ponoviti rezultata iz prvih dveh tekmovanj. S časom 1:07,5, ki ga je zabeležil pred včerajšnjim, bi se lahko plasiral na četrto mesto.

Škanata je slabo startel. Takoj v začetku je bil 1 do 2 m za vodilnim. Na obretu 50 m je bil predzadnji in tako je tudi prispel na cilj. Vendar pa tudi ta plasma pomeni za naš plavalni šport zneten uspeh. Rezultati:

Oyokawa (ZDA) 1:05,4 (nov olimpijski rekord), Bozon (Francija) 1:06,2, Taylor (ZDA) 1:06,4, Stack (ZDA) 1:07,6, Galvao (Argentina) 1:07,7, Vred (Velika Britanija) 1:07,8, Škanata 1:08,1, Meyring (J. Afrika) 1:08,3.

Trojanovič se ni plasiral za finalne na 200 m prvo vendar pa je bil 16. najboljši plavalec prnega slova na svetu. Dosegel je 12. čas po vrednosti, hkrati pa je tudi najboljši rezultat, ki ga je kdaj koli dosegel jugoslovenski plavalec v velikem svetovskem bazenu. Rezultati prve skupine:

Davis (Avstralija) 2:36,8, Komada (CSR) 2:37,0, Hirajama (Japonska) 2:39,1, Holan (ZDA) 2:39,2, Nickovska (ZDA) 2:41,4, Buise (Nizozemska) 2:42,6, Kosani (Argentina) 2:43,1, 2:42,8 (Kanada) 2:43,8.

Druga skupina: Klein (Nemčija) 2:37,0, Kaškava (Japonska) 2:37,3, Stasstorff (ZDA) 2:38,7, Nagasava (Japonska) 2:39,0, Lusien (Francija) 2:39,1, Hawkins (Avstralija) 2:39,8, Trojanovič 2:41,8 in Borensko (ZSSR) 2:42,2.

Osem plavalcev je najboljšimi čast se plasiralo za današnje finalno tekmovanje.

Druga skupina: Klein (Nemčija) 2:37,0, Kaškava (Japonska) 2:37,3, Stasstorff (ZDA) 2:38,7, Nagasava (Japonska) 2:39,0, Lusien (Francija) 2:39,1, Hawkins (Avstralija) 2:39,8, Trojanovič 2:41,8 in Borensko (ZSSR) 2:42,2.

Osem plavalcev je najboljšimi čast se plasiralo za današnje finalno tekmovanje.

Dnevne vesti

KOLENDAR
Sobota, 2. avgusta: Bojan, Porcijunkula.
Nedelja, 3. avgusta: Lidija, Stefan.

SPOMINSKI DNEVI
2. VIII. 1903. — Makedonski narod se je dvignil na Iljin dan proti Turkom v borbi za svobodo in si. Krvavo republiko.
2. VIII. 1919. — Odločena priključitev Prekmurja Jugoslaviji.
2. VIII. 1943. — Hudi boji na Zirovskem vrhu nad Poljansko do vilin, ki so trajali od 4. avgusta.
2. VIII. 1944. — Ustanovljena AS-NOV — Antifasistična skupščina narodne osvoboditve Makedonije.

Vsem gospodarstvom podjetjem! Pozivamo vsa gospodarska podjetja, katera so prejela od Gospodarskega sveta vlade LRS okrožnico št. 11-172 dne 21. julija 1952, da postopno navedejo v okrožnici, z obratnoizvajajo tako dostavijo. — Gospodarski svet vlade LRS. — Promenadni koncert mladinske godbe KUD Hinko Smrekar v soboto 2. avgusta ob 18.30 na trgu v Spodnji Šiški in v nedeljo dne 3. avgusta ob 16 v Tivolju.

PUTNIKOVI AVTOBUSI — Prijetno potovanje. — Znižane cene — nagradno žrebanje.

S 1. avgustom 1952 se izločijo naselja Brezovica, Golce, Rovišče, Selce in Vežnica ter zaselek Kalce iz občine Sveta Sava pri Litiji in vključijo v okoliš pomožne pošte Senožeti ter naselje Bokrač iz okoliša pošte Marjanji in vključijo v okoliš pošte Puconci.

PUTNIK LJUBLJANA
Opozarjamo izletnike na naše avtobusne izlete na Korosko in po Avstriji. Pohište s prijavitelji, ker je število izletnikov omejeno. — Obenem opozarjamo zainteresirane za letni dopust, da razpolagamo v Crikvenici s krasnimi privatnimi sobami. Popust, plačljivo z industrijskimi boni. Cene nekoliko nižje od hotelskih uslug. — 6-nogometni klub Krim priredi v nedeljo 3. avgusta veliko vrtno veselico na Šentjakobskem trgu. Za ples, jedajo, pijačo in dobro zabavo preskrbjamo. Pričetek ob 15. urah.

DREVI ZADAR : ZELEZNIČAR
Poslednja prvenstvena tekma obeh nasprotnikov bo drevi ob 20.30 na igrišču Doma Ljuba Serčerja v Šiški. Ob 19.30 pa bo prijateljska tekma med Domžalami in Zeleznikarjem II.

PROSODILOVNO GASILSKO DRUŠTVO Poduk-Glince vabi na veliko vrtno veselico v nedeljo 3. avgusta ob 14 v gostinstvu »Poduk«. — Na pomoč! 765-n. Obveščamo naročnike, da se zaradi letnega dopusta v časih od 4. avgusta do 16. avgusta 1952 ne sprejema in ne izdaja volne. Po 18. avgustu 1952 se zopet redno sprejema in izdaja volno ob sredah in ob petkih. — Prednica volne, Naklo, 4780-n.

KINO
LJUBLJANA — Kino »UNION«: Zaprt.
Kino »SLOGA«: ameriški film: »Srečanje s Frankensteinom«. Tednik. Predstavi ob 18.15 in 20.30.

BERITB
ponedeljsko izdajo »Slovenskega poročevalca«. Mesečna naročnina din 80.—

NOV SVETOVNI REKORD NA 4 X 100 M ZA ŽENSKO
V tekmovalju 4 x 100 m prosto za ženske je šteteta Madžarska včeraj dosegla nov svetovni rekord 4:24,4 (prejšnji rekord je imela šteteta Danske 4:27,6). To je obenem nov olimpijski rekord, ki ga je prej imela šteteta ZDA 4:29,2. Druga je bila šteteta Nizozemske s 4:29,0, tretja pa ZDA s 4:30,1.

V finalno tekmovanje na 400 m prosto za ženske so se plasirale naslednje: ZDA, Nemečija (Madžarska), Schultz (Argentina), Andersen in Hvager (obe Danske), Gyenge (Madžarska), Green (ZDA) in Szekely (Madžarska).

ŠVEDSKA : NEMČIJA 2:0 (1:0)
Na skromno zasedenem stadionu — nogometne tekme na olimpijskih igrah le ob največjih odločitvah privabijo nekaj deset tisoč gledalcev — je bila včeraj popoldne odločilna tekma za tretje mesto med Švedsko in Nemčijo. Šved, ki po hudem porazu z Madžari niso nastopili kot favoriti, so vendarle z igralci z veliko večjim poletom od Nemcev in si že v prvem polčasu po desetih minutah igre zagotovili gol naskoka. Nemška enajstoročje je imela svoje glavne moči v obrambi in njeje gre zasluga, da je do odmora ostalo pri tem rezultatu. Drugi polčas je potekel v razburjitem pehanju za izenačenje v nemške strani ali povečanje v korist Švedov, toda slednji so se bolj ali manj umikali v obrambo in branili že doseženo vodstvo (ZDA) 2:0. Šved, ki se jim je ponudila še ena pri-

ložnost, ki so jo izkoristili in do deli prvemu zadetku se enega. Po tekmi je pripadalo tretje mesto Nemčiji, bronasto kolajno pa si je priborila Švedska, ki je do drevi branila naslov olimpijskega zmagovalca z zadnje olimpijade.

Tudi Krizmanič izločen
Jugoslovenski bokser Tomo Krizmanič je predsončnim izgubil borbo s švedskim prvkom Johansonom po točkah. Zmaga je bila prisrojena Johansonu zato, ker je bil bolj ofenziven.

Urugvaj tretji v košarki
V finalnem košarkarskem tekmovalju je včeraj Urugvaj premagal Argentino 68:59 in tako osvojil tretje mesto v končnem plasmanju. Tudi na prvi tekmi, kakor v tekmi s Francijo, so Urugvajci igrali grobo in ponovno povzročili pretep na igrišču. V borbi za sedmo in osmo mesto je Bolgarija premagala Francijo 38:44. Zlato kolajno v košarki bo osvojil zmagovalac srečanja ZDA : ZSSR, peto mesto pa zmagovalac iz srečanja Brazilija : Čile.

Razgreti skačejo v vodo
Na olimpijskih igrah je bil včeraj zabeležen še svojevrsten rekord, ki so ga postavili Madžari. Vodja madžarskih bokserjev je po nepričakovanem uspehu svojega tekmovalca obleden skočil v bazen v bližini ringa. Ko je trener videl svojega prijatelja, kako daje duška svojemu veselju, se je tudi on odločil za ta korak, njima pa so se pridružili še trije.

Ker so se tudi ostali pripravljali na podobne manifestacije v vodi, so domači funkcionarji enogodišnega poseglj vmes in prepovedali nadaljnje zlorabe bazena.

Maribor
Dežurno lekarna
Sobota, 2. avgusta: Lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.
Radio Maribor
Sobota, 2. avgusta: ob 17 slovenske narodne manifestacije; ob 17.30 za vrtimo se!; ob 18 poslušajte domača poročila; ob 18.30 zabavna glasba, vmes objave in oglasi; ob 18.20 pregled lokalnega tiska; ob 18.30 do 23 prenos sporeda Radia Ljubljana.

Kino Maribor
Partizan: ameriški film: »Pot v utopijo«. Udarnik: francoski film: »Pastoralna simfonija«. Evaze: ameriški film: »Večna noč«.

Celje
CELJE — »METROPOL«: ameriški film: »Broadwayske melodije«. — »DOM«: ameriški film: »Pot v utopijo«.

OBVESTILA
RAZPIS
Obinski ljudski odbor Buzeljsko razpisuje popravilo drž. zgradbe. Prekritje strehe in kranje ter bejenje zidu. Interesenti naj sponode ponudbe s pogoji do 10. avgusta 1952 na gornji naslov. 4766-a

MALI OGLASI
KVALIFICIRANEGA NATAKARJA za manjše penzijsko gostišče, z znanjem enega ali dveh tujih jezikov sprejme gostinsko podjetje Hotel Svoboda, Radlje ob Dravi. Tel. 10290-1.
KLAVIR ZNAMKE Forster prodam. Naslov v oglašnem odd. 10297-4
UCENCA za mesarsko in prekajevalsko stroko sprejme Gospodarska podjetja Hrastnik. 10294-3
MESTO INŽENIRJA KEMIKA je prosto. Nastop službe takoj. Naslov v oglašnem odd. 10313-1
ZENSKO KOLO ugodno prodam. Umnik, Bežigrad, Sv. Marka številka 31. 10329-4
BRIVSKEGA POMOČNIKA za izpomaganje iščem za takoj. Gjud, Kongresni trg 6. 10325-1
VELIKI CAJNJI PRT s servietami, ročno delo, popolnoma nov, naprodaj. Naslov v oglašnem oddelku. 10320-4
INSTITUT ZA ELEKTROVEZE potrebuje več elektroinženirjev in elektrotehnikov za šibki tok. Vse samostojne konstrukcije. Plača po dogovoru, nastop takoj. Pismene ponudbe z navedbo izobrazbe in dosedanje prakse pošljite na naslov: Institut za elektrovezje, personalni oddelk — Ljubljana, Linhartova 35. 10248-1

UMRLI
Dortpel je po mučni bolezni naš dragi mož, oče, stari oče, tast, svaki in stric FRANC ERKLAVEC, revizor ECZ v pokouju. Pogreb bo soboto 2. avgusta ob 17 iz miliceve veže sv. Nikolaja na Žalah. — Globoko žalujemo: žena Ivanka, sin Acti, hčerki Iva in Ivčka, ter družine Erklavec, Strle, Korokavec, Slapar, Janežič in Drstvenšek. 4774-a

VREME
Napoved za soboto 2. avgusta: Se lepo vreme, vendar povečana oblačnost s plohami. Temperatura brez bistvene spremembe

Zapustila nas je naša draga žena, mama in stara mama
Pepca Medvešek, roj. Jordan
Pogreb bo danes ob 18 iz hiše žalosti, Zolja vas št. 14, na šmihelski pokopališču.
Zalujoci mož Ludvik, sinovi Jože, Ludvik, Janez, Mirko, Milan, Dolci in hčerka Anica, por. Hlede.
Novo mesto, Ljubljana, Beograd, Cleveland, Chicago Ill., USA.

1. oktobra: Konec konference. Rusija bo dobivala vso opremo in ostalo, kar potrebuje za odpor proti nemškemu osvajaču.
2. oktobra: Z vojsko, ki jo cenijo na dva milijona mož, 5 tisoč oklepnih voz in pet tisoč letal, so Nemci na 650 km širokem bojišču sprožili velikansko ofenzivo proti Moskvi.
Nemci so 21 kilometrov od Moskve.

Castro nato na kratko opiše še usodo svojega prijatelja Sanchezja Arcasa, znanega španskega arhitekta, njegovo stradanje in njegove nezdode. Sanchez Arcas je bil član Akademije za arhitekturo Sovjetske zveze. Napisal je »Zgodovino španske arhitekture«. Delo je zbudilo izreden vtis pri njegovih kolegih v akademiji. Dobil je mnogo pohval in obljubili so mu, da bodo delo objavili. Potem so mu dejali, da spričo vojne ni mogoče objavljati tako dragih knjig. Kmalu zatem pa so se v raznih revijah, za arhitekturo pojavljali odlomki omenjene knjige, a ne s podpisom Sanchezja Arcasa, temveč s podpismi njegovih kolegov na Akademiji. Sanchez je napravil tudi načrt za protiletalsko zračnišče. Za načrt mu je šef sekcije čestital... Sanchez je bil srečen. Bil je mnenja, da je naredil nekaj koristnega, ker je pripomogel k obrambi prve socialistične države. Nekaj tednov nato so začeli zračnišče graditi, toda kot projektant ni bil omenjen dobri Sanchez Arcas, temveč načelnik sekcije, ki mu je bil čestital.

ENRIQUE CASTRO DELGADO

TAJNO ZIVLJENJE KOMINTERNE

25
Kako sem izgubil vero v Moskvo
Zivil je primanjkuje: pred vrati živiliških trgovin so repi iz dneva v dan daljši. Crni kruh po 24 urah pozeleni... Tisoči ljudi v civilni obleki imajo vojaške vaje po širokih moskovskih ulicah.

Med tujimi funkcionarji v Kominterni jih je mnogo, ki so mnenja, da gre vse v redu. Kadar le-ti vidijo repe po ulicah, vzkljajo: »Kakšna sijajna organizacija! Vsa državljan ve, kam se mora obrniti, ve za dan, ko bo dobil, kar mu gre, pride, se postavi v vrsto in čaka z zgledno potrpežljivostjo.«

Spočetka sem tudi sam tako mislil: v Sovjetski zvezi je bilo racioniranje toliko let v veljavi, da sem gledal na sovjetke kot na prave pravilce izvedence v tej zadevi. Sedaj sem spremenil mnenje. Res je, da vsakemu nakazuje trgovino, kjer mora kupovati racionirane predmete, in prav tako drži, da ima živilsko nakaznico, kjer so boni za različne količine vsakega predmeta, ki ga lahko v enem mesecu kupi; toda sleherni dan mora hoditi gledat, če nakazane predmete končno delijo, in sleherni mesec dobi vsega manj, kakor je za vsakega državljan uradno predpisano...

Naši tovariši, ki delajo v industrijskih podjetjih, vidno hujsajo. Povisali so jim bili norme in delovni čas,

v menzaj pa se je hrana poslabšala. Ker se ne morejo zanašati na vozni red, morajo delavci odhajati od doma mnogo prej kot običajno. Če namreč prometna sredstva ne bi mogla nadaljevati poti, morajo delavci iti peš. Ni namreč dovoljeno zamuditi ali ostati doma, sicer te takoj tirajo pred vojaško sodišče. Tudi bolniki ne morejo oditi brez zdravniškega dovoljenja; dovoljenje za dobiš šele, če imaš vsaj 38% vročine. Edino zdravnik podjetja, v katerem delaš, lahko izda takšno dovoljenje, le-ta pa ne gre nikoli k bolniku na dom: treba je tudi s štiridesetimi stopinjami vročine stopiti do njega, da izda potrdilo o predpisanih 38 stopinjah.

Ziviljenje se je strašno poslabšalo: je se malo, dela pa mnogo, ničesar ne moreš vprašati, o vojni ne moreš govoriti drugega, kar pravilno poročila Informacijskega urada. Zakaj vse to? Ali sovjetsko ljudstvo ni v vsem soglasno z režimom? Ali ni v vsakih volitvah 98,8% glasov za vlado? No torej! Ali morda prebivam v deželi VELIKE LAZI?

Zgubili smo Smolensk; z nevoljo razpravljajo o Timosenku, toda on je storil edino, kar se je dalo storiti: za nekaj tednov je zaustavil nemško prodiranje in s tem pridobil čas, v katerem so lahko prispeli na bojišče rezervne čete.

Budonjive sile so se umaknile na dnjeprski vzhodni breg. Nemško topništvo že obstreljuje Leningrad. Nemška vojska je naposled pretrgala železnico Leningrad-Moskva in začela z obleganjem Leningrada.
Danes sem zvedel za novice, ki je ni v uradnem biltenu: za novice o bitki na Volgi.
Te bitke niso sprožili proti nacistični armadi, ampak

proti navtonomni republik, ki je del Sovjetske zveze, proti republikim poveljskim Nemcem. Ti Nemci so bili pravno prav tako sovjetski državljani kot ostali in so se vedno izkazovali zveste svoji domovini. Ulice njihovih vasi so nosile naslednja imena: Marxova ulica, Engelsova ulica, Ulica Roze Luxemburg. Govori se, da so Nemci spustili tam padalce, ki jih je prebivalstvo prisrčno sprejelo, drugi trdijo nasprotno, da so padalce spustili po nalogu NKVD; dejstvo je bilo, da je nekaj armadnih korpusov NKVD preplavilo ozemlje »Avtonomne nemške republike v Povolžju in ukazalo ljudem (bilo jih je okoli milijon), da naj v 24 urah zapuste svoje kraje, s seboj pa da imajo pravico vzeti vsak je tonu prtijaje.

Milijon človeških bitij je zapustilo bregove Volge in odšlo v Sibirijo, zamenjalo je svoje hiše za stepe. Hiše so ostale zapuščene, pridelek gnoje in milijoni glav živine vseh vrst žalostno zavilajoč blodli po deželi, ki je bila nedavno »Avtonomna republika poveljskih Nemcev«.

Tudi v Luxu je bilo danes nemirno. Ob enajstih se je pred hotelskimi vrati ustavilo nekaj avtomobilov. Skupina ljudi, ki je vstopila brez dovolilnic, se je razpršila po nadstropjih in po sobah; s seboj so odpeljali Nemce z družinami. Nekateri izmed njih so bili člani Centralnega komiteja nemške komunistične partije.

Začela se je evakuacija. Speranza in njen brat sta odšla s študenti vojaške šole v neko vas bivše nemške poveljske republike. Moja mati in sestra sta z drugo skupino Spancev odpotovali v Taškent. Govori se, da bodo odšle še nadaljnje skupine.
29. septembra: Molotov odpre tristransko moskovsko konferenco.